

EngageComp – Een competentie-raamwerk voor maatschappelijke betrokkenheid

Beknopte versie

September 2025

Auteurs

Jörn Allmang, Laura Eigbrecht, Monica Gago Garcia, Agurtzane Martinez Gorrochategui, Ane Urizar Zugazagoitia, Ana Duplava, Ulf-Daniel Ehlers

Bijdrage door

Jeanne Cuny, Thomas Farnell, Heathcliff Schembri, Claire Sciberras, Christianne Gatt Fenech, Yasmine Goossens, Arno Schrooyen, Manushan Nesari, Nik Heerens, Lisa Schivalocchi

Lay-out

Nuša Karo

Copyright

(C) 2025, EngageAll

Het EngageAll Consortium

Mondragon University	MU	ES
European Students' Union	ESU	BE
European Association of Institutions in Higher Education	EURASHE	BE
Malta College of Arts, Science & Technology	MCAST	MT
Duale Hochschule Baden-Württemberg	DHBW	DE
Knowledge Innovation Centre	KIC	MT
University College Leuven Limburg	UCLL	BE
Institute for the Development of Education	IDE	HR

Dit project is gefinancierd met steun van de Europese Commissie. Deze publicatie geeft alleen de mening van de auteurs weer en de Commissie kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor het gebruik dat van de hierin opgenomen informatie wordt gemaakt.

Dit werk is gelicentieerd onder een Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International

EngageComp - Een competentiekader voor maatschappelijke betrokkenheid van studenten

Dit beknopte rapport introduceert het EngageComp-kader (Student Civic **Engagement Competences**) als een competentie-raamwerk voor maatschappelijke betrokkenheid van studenten, bedoeld voor hoger onderwijsinstellingen, beleidsmakers, praktijkbeoefenaars op het gebied van burgerschapsonderwijs, vrijwilligersorganisaties en docenten. Het schetst de competenties die voortkomen uit maatschappelijke betrokkenheid van studenten en biedt praktische richtlijnen om deze aan te pakken. Het is ontwikkeld in het kader van het **EngageAll**-initiatief (volledige projecttitel: Inclusive Student Civic Engagement as a Pathway for Enhanced Skills & Competences in Professional Higher Education; projectnummer: 2024-1-DE01-KA220-HED-000251679; projectduur: 09/2024-04/2027). Het wordt aangevuld met een versie van het volledige rapport, waarin het theoretische kader, de methodologie en de bevindingen uitgebreider worden beschreven.

Context en doelstelling

Maatschappelijke betrokkenheid is essentieel voor het versterken van democratische samenlevingen, het bevorderen van actief burgerschap en het stimuleren van sociale cohesie. Instellingen voor hoger onderwijs spelen een cruciale rol bij het ondersteunen van studenten om actief deel te nemen aan maatschappelijke en gemeenschapsactiviteiten, waardoor zowel hun persoonlijke als professionele vaardigheden worden versterkt. Maatschappelijke betrokkenheid van studenten versterkt hun vermogen om maatschappelijk verantwoord te handelen, bij te dragen aan positieve sociale verandering en actief deel te nemen aan democratische samenlevingen. Ondanks dit potentieel blijft de competentie die studenten door maatschappelijke betrokkenheid verwerven onderontwikkeld, met name in het professioneel hoger onderwijs (PHO). Het EngageAll-project pakt deze kloof aan door een inclusieve, competentiegerichte aanpak te ontwikkelen die gestructureerde mogelijkheden creëert voor deelname aan institutionele initiatieven, lokale gemeenschapsprojecten en bredere maatschappelijke uitdagingen, rekening houdt met de diversiteit van de studentenpopulatie in het PHO en de moeilijkheid om studie en buitenschoolse activiteiten te combineren, en instellingen ondersteunt bij het bevorderen van een breder, inclusiever actief burgerschap. Om dit te bereiken, ontwikkelt het project eerst een kader dat de competenties schetst die voortkomen uit maatschappelijke betrokkenheid van studenten en dat praktische begeleiding biedt.

Onderzoeksvraag en theoretische achtergrond

Dit rapport onderzoekt hoe instellingen voor hoger onderwijs *maatschappelijke betrokkenheid van studenten* kunnen conceptualiseren en bevorderen als een apart domein van competentieontwikkeling. De leidende vraag is hoe een dergelijke betrokkenheid niet alleen democratische samenlevingen versterkt door sociale cohesie en actief burgerschap, maar ook sociaal kapitaal opbouwt, en welke maatschappelijke acties zich vertalen in meetbare leerresultaten en impact op de gemeenschap.

Pedagogisch gezien sluit maatschappelijke betrokkenheid aan bij ervaringsgericht (Kolb, 1984), transformatief (Mezirow, 1991) en *situated learning* (Lave & Wenger, 1991). Deze theorieën verklaren hoe actieve deelname aan de praktijk reflectie verdiept, kritisch bewustzijn ontwikkelt en leren verankert in authentieke praktijken. Vanuit sociologisch perspectief creëert en mobiliseert maatschappelijke betrokkenheid sociaal kapitaal (Coleman, 1988; Putnam, 2000), terwijl Bourdieu's (1986) uitgebreide kapitaalkader verduidelijkt hoe betrokkenheid tegelijkertijd sociaal kapitaal (netwerken en vertrouwen), cultureel kapitaal (maatschappelijke geletterdheid, competenties op het gebied van publiek discours, habitus) en symbolisch kapitaal (erkenning en legitimiteit) genereert. Gestructureerde mogelijkheden voor betrokkenheid leiden dus niet alleen tot de ontwikkeling van vaardigheden, maar ook tot een accumulatie van meerdere vormen van kapitaal die zowel studenten als hun instellingen versterken.

Om deze dynamiek te vatten, worden competenties opgevat als *actiecompetenties*: zelforganiserende disposities die kennis, vaardigheden en waarden integreren in doeltreffende, verantwoordelijke prestaties in onvoorspelbare contexten (Weinert, 2001; Erpenbeck & von Rosenstiel, 2003; European Commission, 2022). Toekomstige vaardigheden bieden een passend kader: ze beschrijven het vermogen om op een zelfgestuurde manier complexe problemen in nieuwe contexten op te lossen, gebaseerd op waarden en sociale verantwoordelijkheid (Ehlers, 2020; Ehlers & Eigbrecht, 2024). Maatschappelijke betrokkenheid is een voorbeeld van een dergelijke context, omdat het maatschappelijke transformatie aankaart, ethisch redeneren vereist en collectieve daadkracht opbouwt.

Kortom, maatschappelijke betrokkenheid in het hoger onderwijs is zowel een domein van competentieontwikkeling als een generator van meerdere vormen van kapitaal. Door de nadruk te leggen op maatschappelijke betrokkenheid kunnen instellingen het vermogen van studenten versterken om bij te dragen aan het democratische leven, veerkrachtige gemeenschappen op te bouwen en als agenten van verandering op te treden. Het EngageComp-kader schetst de competenties die voortkomen uit maatschappelijke betrokkenheid van studenten en biedt praktische richtlijnen om deze aan te pakken.

Methodologisch ontwerp

Om het kader te creëren, werd een uitgebreide, gemengde methodologische aanpak toegepast. Zie het volledige rapport voor het gedetailleerde methodologische ontwerp.

Samenvatting van de methoden

1. **Verkennde workshop & persona-ontwikkeling:** eendaagse kick-off met medewerkers, studenten en partnerorganisaties. Vooraf lezen van definities. Taken in kleine groepen brachten ervaringen en verwachtingen aan het licht. Resultaat: zes persona's die motivaties, belemmeringen en participatiepatronen weergeven. Persona's vormden de basis voor de eerste identificatie van competenties.
2. **Systematisch literatuuronderzoek:** PRISMA 2020-protocol. Scopus-zoekopdracht: "civic participation" AND (university OR "higher education"). Opname: Engels/Spaans, 2000-2024, peer-reviewed studies en systematische reviews. Uitsluiting: niet-peer-reviewed, grijze

literatuur, onvolledige rapporten. 113 records gescreend; 67 uitgesloten; 46 opgenomen plus één projectgerelateerd artikel = 47 empirische studies voor analyse.

3. **Systematische inventarisatie van kaders en beleid:** partners pasten een gezamenlijk protocol toe op databases, beleidsarchieven, zoekmachines en grijze literatuur (2000–). Meertalige trefwoorden hadden betrekking op betrokkenheid, vrijwilligerswerk, rollen van studenten, competenties voor service learning en vaardigheden. Resultaten gecatalogiseerd in een gemeenschappelijk sjabloon. Output: 38 kaders/rapporten uit 6 landen en op EU-niveau; volledige tabel in bijlage. Reflexieve notities legden nieuwe termen vast en documenteerden methodologische keuzes.
4. **Identificatie en consolidatie van competenties:** open, bottom-up codering van kaders door meerdere onderzoekers. Niet-competentiegerelateerde items (pure kennis/attitudes) verwijderd. Overlappingsen samengevoegd. Output: beknopte set competenties; vrijwilligersactiviteiten en rollen apart vermeld.
5. **Clustering van competenties en dekkingsanalyse:** competenties in kaart gebracht volgens de NextSkills-structuur (Ehlers, 2020) als analytisch raster ter ondersteuning van vergelijkbaarheid en integratie. In kaart gebrachte competenties beoordeeld om ondervertegenwoordigde NextSkills-categorieën en competenties die niet pasten, op te sporen. Niet-geplaatste items gemarkeerd als potentiële nieuwe domeinen.
6. **Ontwerp van kader versie 1:** Ontwerp gebaseerd op deskresearch en competentieclustering en dekkingsanalyse. Feedback van het consortium verzameld voor en tijdens een bijeenkomst ter plaatse.
7. **Semi-gestructureerde interviews met experts en focusgroepen:** 17 interviews afgenomen, online of persoonlijke sessies van 60-90 minuten (1-8 deelnemers per interview). Audio-opnames, getranscribeerd met behulp van intelligente woordelijke weergave, geanonimiseerd, vertaald. Onderwerpen: definities van maatschappelijke betrokkenheid van studenten, voorlopig kader, competenties ontwikkeld door maatschappelijke betrokkenheid van studenten, behoefte aan reflectie, voorwaarden voor vrijwilligerswerk.
8. **Kwalitatieve inhoudsanalyse en validatie:** thematisch gestructureerde inhoudsanalyse (Rädiker & Kuckartz, 2020); iteratieve basis-/fijne codering en aanpassing van het schema. Bevindingen geïntegreerd in het kader, verspreid voor feedback, synchroon besproken en afgerond na consensusvalidatie.

Het EngageComp-kader voor maatschappelijke betrokkenheid van studenten

Het EngageComp-kader beschrijft de competenties die studenten ontwikkelen door middel van activiteiten zoals vrijwilligerswerk, service learning en andere vormen van maatschappelijke betrokkenheid. Een dergelijke betrokkenheid bevordert de verbetering van een breed spectrum aan competenties op individueel, praktijkgericht en maatschappelijk gebied, waardoor studenten worden uitgerust om opkomende maatschappelijke uitdagingen en complexe eisen in zowel persoonlijke als professionele contexten aan te pakken en actie te ondernemen om een wenselijke toekomst te realiseren. Binnen dit kader vormt **burgerlijke en democratische competentie** de centrale,

overkoepelende competentie, die voortkomt uit en wordt versterkt door de hierin beschreven competenties. Burgerlijke competentie kan echter niet worden geconceptualiseerd als een enkele competentie, maar vormt veeleer een overkoepelende competentie die bestaat uit meerdere basis- of transversale competenties die samen een samenhangend geheel vormen, een toepasbare vaardigheid om complexe problemen op te lossen of te handelen in situaties in de echte wereld.

Burgerlijke en democratische competentie wordt hier gedefinieerd als een actiecompetentie die democratische participatie mogelijk maakt. Het omvat het vermogen en de bereidheid om actief, verantwoordelijk en ethisch deel te nemen aan het democratische en maatschappelijke leven door betrokkenheid in maatschappelijke, praktijkgerichte en individuele contexten. Dit omvat het waarderen van democratie, mensenrechten, culturele diversiteit en gelijkheid, en het combineren van participatievaardigheden met de motivatie om bij te dragen aan democratische processen en sociale transformatie.

Het EngageComp-kader bestaat uit drie onderling verbonden dimensies:

1. Maatschappelijke context – Samenwerking en sociale verantwoordelijkheid

Als onderdeel van het competentie-raamwerk benadrukt dit gebied maatschappelijke betrokkenheid als een middel om verantwoordelijkheid, collectieve actie en bijdragen aan democratische en sociale vooruitgang te bevorderen.

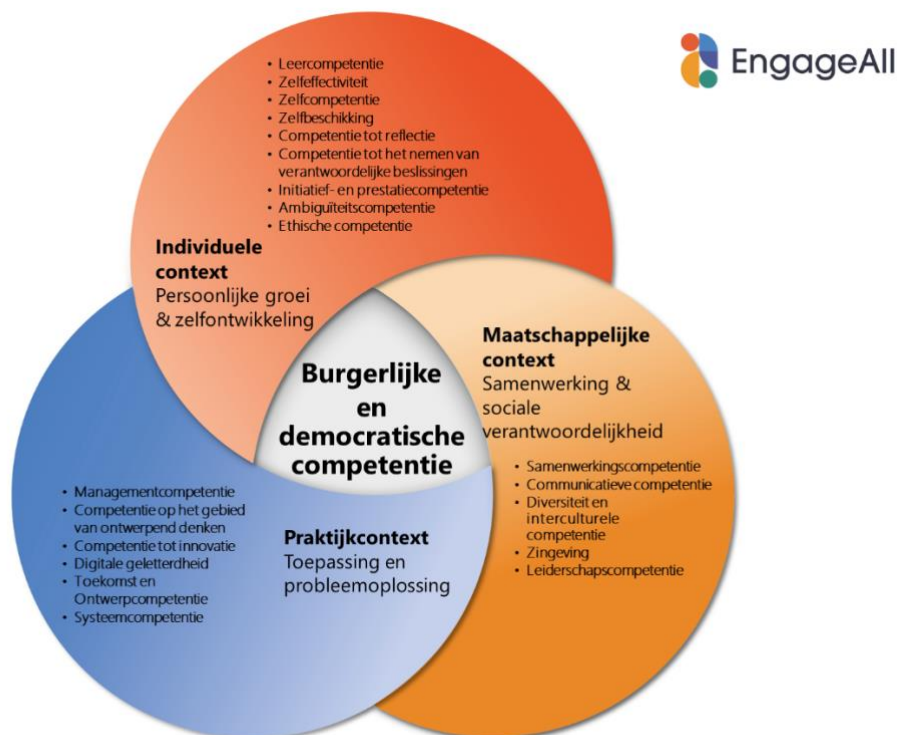
2. Praktijkcontext – Toepassing en probleemoplossing

Binnen het competentiekader benadrukt dit gebied maatschappelijke betrokkenheid als een middel om ideeën in de praktijk te brengen, probleemoplossend vermogen te ontwikkelen en bij te dragen aan het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen.

3. Individuele context – Persoonlijke groei en zelfontwikkeling

In het competentiekader benadrukt dit gebied maatschappelijke betrokkenheid als een drijvende kracht achter zelfreflectie, aanpassingsvermogen en de ontwikkeling van competenties voor een duurzame persoonlijke en professionele toekomst.

EngageComp: een kader voor maatschappelijke betrokkenheid van studenten

Figuur 1: Het EngageComp-kader (beknopte versie van het rapport)

In dit kader worden de 21 geïdentificeerde competenties gepresenteerd als competentieprofielen. Een competentieprofiel is een samenhangend geheel van relevante competenties. Het fungeert als een gestructureerde eenheid voor ontwerp, reflectie en beoordeling. Referentiecompetenties zijn de vaardigheden en competenties die binnen elk profiel zijn opgenomen. Ze specificeren het profiel door middel van gedetailleerde, waarneembare elementen die aangeven hoe de bredere competentie in de praktijk tot uiting komt.

Gedetailleerd overzicht van competentieprofielen: beschrijvingen met referentiecompetenties

Tabel 1: EngageComp: Referentiecompetenties & beschrijvingen (beknopte versie van het rapport)

Competentie	Referentiecompetenties	Beschrijving
Burgerlijke en democratische competentie	-	Burgerlijke en democratische competentie omvat het vermogen en de bereidheid om actief, verantwoordelijk en ethisch deel te nemen aan het democratische en maatschappelijke leven door

		betrokkenheid in maatschappelijke, praktijkgerichte en individuele contexten. Dit omvat het waarderen van democratie, mensenrechten, culturele diversiteit en gelijkheid, en het combineren van participatievaardigheden met de motivatie om bij te dragen aan democratische processen en maatschappelijke transformatie.
Maatschappelijke context: samenwerking en sociale verantwoordelijkheid		
Samenwerkingscompetentie	teamworkvaardigheden, onderhandelen, conflictoplossing, sociale intelligentie, adviesexpertise, zorgen voor gelijke participatie, collectieve verantwoordelijkheid, collectieve betrokkenheid	Samenwerkingscompetentie heeft betrekking op het vermogen en de bereidheid om samen te werken en samen te werken in teams, zowel face-to-face als digitaal tussen organisaties, met als doel verschillen om te zetten in overeenkomsten. Het omvat handelen in overeenstemming met mensenrechten, sociale rechtvaardigheid en solidariteit, en de bereidheid tonen om tijd en moeite te investeren in het bevorderen van collectief welzijn ten behoeve van het algemeen belang.
Communicatieve competentie	actief luisteren, verbale en non-verbale communicatie, presentatievaardigheden, overtuigingskracht, onderhandelen, taalvaardigheid, communicatiebereidheid, openheid voor kritiek, empathie, inclusieve communicatie, spreken in het openbaar	Communicatieve competentie omvat niet alleen taalvaardigheid, maar ook empathische communicatie, dialoog en strategische communicatieaspecten, die samen het individu helpen om succesvol te communiceren in overeenstemming met de betreffende situatie en context, met oog en empathie voor zijn/haar eigen behoeften en die van anderen.
Diversiteit en interculturele competentie	cultureel bewustzijn en openheid, erkenning van diversiteit, empathie, bewustzijn van inclusiviteit, herkenning van vooroordelen, perspectief nemen	Diversiteit en interculturele competentie verwijzen naar het vermogen en de bereidheid om menselijke diversiteit in culturele, sociale en taalkundige contexten te erkennen, te waarderen en er constructief mee om te gaan. Het omvat empathie, perspectief nemen, bewustzijn van culturele verschillen en de motivatie om interculturele ervaringen te omarmen en bij te dragen aan rechtvaardige en respectvolle relaties

		in pluralistische, professionele en maatschappelijke contexten.
Zingeving	zelfbewustzijn, betekeniscreatie, waardeoriëntatie	Zingeving omvat de bereidheid en het vermogen om betekenis en begrip te creëren uit de snel veranderende structuren binnen de context van betrokkenheid, leren, werk en leven, om bestaande betekenisstructuren verder te ontwikkelen of om de creatie van nieuwe structuren te bevorderen waar deze verloren zijn gegaan.
Leiderschapscompetentie	delegeren, conflictbeheersing, teammotivatie, leider als coach, inclusief leiderschap, crisis- en stressbeheersing, ethisch leiderschap	Leiderschapscompetentie verwijst naar het vermogen en de bereidheid om individuen en groepen te begeleiden naar gezamenlijke doelen in organisatorische en maatschappelijke settings. Het omvat het aansturen, coachen en leiden van anderen, vaak in teams, door verantwoordelijkheid te nemen en tegelijkertijd op een manier te handelen die collega's motiveert en inspireert om het voorbeeld te volgen. Leiderschapscompetentie omvat ook ethische oriëntatie, inclusiviteit, empathie en het opbouwen van vertrouwen om psychologische veiligheid te bevorderen, samen met organisatorische en planningscapaciteiten om collectieve actie te coördineren. Uiteindelijk gaat het om het geven van het goede voorbeeld op het gebied van verantwoordelijkheid en integriteit, het ondersteunen van anderen bij hun succes en het bijdragen aan transformatieve verandering.
Praktijkcontext: Toepassing & Probleemoplossing		
Managementcompetentie	delegatiecompetentie, omgaan met verschillende perspectieven, tijdmanagement,	Managementcompetentie verwijst naar het vermogen en de bereidheid om processen, mensen en middelen te structureren en te sturen in de richting van gedefinieerde doelstellingen in organisatorische en maatschappelijke contexten.

	projectmanagement, communicatie met belanghebbenden, monitoring en evaluatie, stress- en risicomanagement, assertiviteit	Het omvat duidelijkheid over doelen en verantwoordelijkheden, efficiënt tijd- en zelfmanagement, en een gestructureerde, doelgerichte aanpak die de inspanningen van diverse actoren op elkaar afstemt. Deze competentie omvat ook project- en proces management, logistiek en toewijzing van middelen, documentatie en rapportage, en voortdurende monitoring om een effectieve en inclusieve uitvoering vanuit diverse perspectieven te waarborgen.
Competentie op het gebied van ontwerpend denken	gegevensanalyse, probleemanalyse, inclusief probleemoplossen, analytisch denken, flexibiliteit en openheid, veelzijdigheid, vermogen om van perspectief te veranderen	Competentie tot ontwerpend denken omvat het vermogen om concrete methoden te gebruiken om creatieve ontwikkelingsprocessen op een open manier uit te voeren met betrekking tot gegeven problemen en onderwerpen en om alle belanghebbenden te betrekken bij een gezamenlijk probleem- en oplossingsontwerpproces.
Competentie tot innovatie	creativiteit, innovatie, probleemoplossing, bereidheid om te experimenteren	Competentie tot innovatie omvat de bereidheid om innovatie – zowel technologisch als sociaal – te bevorderen als integraal onderdeel van elk organisatorisch doel, onderwerp en proces, en het vermogen om bij te dragen aan de organisatie als innovatie-ecosysteem.
Digitale geletterdheid	mediageletterdheid, verantwoord digitaal gebruik, digitale zelfredzaamheid, digitaal bewustzijn, informatiegeletterdheid, AI-geletterdheid, digitaal vrijwilligerswerk	Digitale geletterdheid is het vermogen en de bereidheid om digitale media te gebruiken, deze op een productieve en creatieve manier te ontwikkelen, kritisch te reflecteren op het gebruik ervan en de impact die media hebben op de samenleving en het werk, zowel in privé- als in professionele contexten, en inzicht te hebben in de mogelijkheden en beperkingen van digitale media en hun effecten.
Toekomst- en ontwerpcompetentie	toekomstgerichtheid, vooruitziendheid, toekomstgeletterdheid, bereidheid tot verandering, vermogen tot voortdurende verbetering,	Toekomst- en ontwerpcompetentie is het vermogen om alternatieve, open toekomst te voorzien, te onderhandelen en te communiceren en stappen te ondernemen om deze te realiseren. Het houdt in dat men huidige en toekomstige situaties omarmt met openheid voor het nieuwe, bereidheid tot verandering en vooruitstrevend

	toekomstgerichte mentaliteit, bereidheid tot ontwikkeling, verandering in gang zetten	denken. Situaties ontwikkelen tot andere, nieuwe en voorheen onbekende visies op de toekomst en deze creatief benaderen.
Systeemcompetentie	duurzaam denken, systeembenken, structurele navigatie, identificeren van hefboomen voor impact, analytische competentie, creëren van synergie, toepassingscompetentie, probleemoplossing, aanpassingsvermogen	Systeemcompetentie is het vermogen om complexe persoonlijke, psychologische, sociale en technische systemen en hun onderlinge relaties te herkennen en te begrijpen, en om gecoördineerde plannings- en implementatieprocessen voor nieuwe initiatieven in het systeem te ontwerpen of te ondersteunen. Het omvat ook kritisch bewustzijn van politieke, juridische, culturele, ecologische en economische systemen en hun mondiale onderlinge afhankelijkheden, waarbij dit inzicht wordt gebruikt om machtsstructuren, ongelijkheid en duurzaamheid te beoordelen en om geïnformeerde maatschappelijke verandering tot stand te brengen.

Individuele context: persoonlijke groei en zelfontwikkeling

Leercompetentie	bereidheid om te leren, zelfreflectie, zelfgestuurd leren, vermogen tot levenslang leren, metacognitieve vaardigheden	Leercompetentie is het vermogen en de bereidheid om op een zelfgestuurde en zelfgeïnitieerde manier te leren. Het omvat ook metacognitieve vaardigheden.
Zelfeffectiviteit	zelfvertrouwen, doelgerichtheid, professioneel gedrag, persoonlijke bijdrage identificeren, vertrouwen in het eigen vermogen om een verschil te maken, (persoonlijke) grenzen stellen	Zelfeffectiviteit verwijst naar het geloof en het zelfvertrouwen om maatschappelijke taken in verschillende contexten te plannen, te initiëren en te voltooien. Het omvat het stellen van persoonlijke grenzen om inspanningen en welzijn vol te houden, en het tonen van professionaliteit. Zelfeffectiviteit moedigt aan om initiatief te nemen en verantwoordelijkheid te dragen, wat hard nodig is bij maatschappelijke betrokkenheid van studenten, en kan ook worden bevorderd door verandering en impact te zien als het resultaat van de eigen betrokkenheid.
Zelfcompetentie	Zelfregulering, zelfverantwoordelijkheid	Zelfcompetentie is het vermogen om eigen persoonlijke en professionele capaciteiten

	, zelforganisatie-competentie, zelfmanagement, cognitieve belastingsmanagement	grotendeels onafhankelijk van externe invloeden te ontwikkelen. Dit omvat andere vaardigheden zoals onafhankelijke zelfmotivatie en planning, maar ook het vermogen om doelen te stellen, tijdmanagement, organisatie, leervaardigheid en succescontrole door middel van feedback. En daarnaast cognitieve belastingsmanagement en een hoge mate van persoonlijke verantwoordelijkheid.
Zelfbeschikking	zelfbewustzijn, doorzettingsvermogen, uithoudingsvermogen, autonomie	Zelfbeschikking beschrijft het vermogen van een individu om productief te handelen binnen het spanningsveld tussen externe structuur en zelforganisatie, en om ruimte te creëren voor zelfontwikkeling en autonomie, zodat hij in vrijheid en zelforganisatie aan zijn eigen behoeften kan voldoen.
Reflectiecompetentie	zelfbewustzijn, openheid voor feedback, kritisch denken, zelfreflectie	Reflectiecompetentie omvat de bereidheid en het vermogen om te reflecteren, d.w.z. het vermogen om zichzelf en anderen in vraag te stellen met het oog op constructieve verdere ontwikkeling, alsook om onderliggende gedragspatronen, denkwijzen en waarden te herkennen en de gevolgen daarvan voor handelingen en beslissingen holistisch en kritisch te beoordelen.
Competentie om verantwoordelijke beslissingen te nemen	besluitvorming, probleemoplossing, analytisch denken, participatieve vaardigheden, verantwoordelijkheid nemen	Verantwoordelijke besluitvormingscompetentie is het vermogen om beslissingen te nemen en verschillende alternatieven tegen elkaar af te wegen, evenals het nemen van een definitieve beslissing en het nemen van verantwoordelijkheid daarvoor. Het omvat het herkennen van de behoeften, emoties en ervaringen van anderen als onderdeel van het besluitvormingsproces, zodat beslissingen bijdragen aan het welzijn van individuen en gemeenschappen.
Initiatief en prestatiecompetentie	initiatief nemen, (intrinsieke) motivatie, zelfmotivatie, veerkracht, doelgerichtheid, betrokkenheid, doorzettingsvermogen, bereidheid tot deelname	Initiatief- en prestatiecompetentie verwijst naar het vermogen van een individu om zichzelf te motiveren en zijn/haar wens om bij te dragen aan het behalen van resultaten. Doorzettingsvermogen en doelgerichtheid vormen de motivationele basis voor prestaties. Een positief zelfbeeld speelt ook een belangrijke rol, omdat het dient om succes en mislukking zodanig toe te schrijven dat de prestatiemotivatie niet afneemt.

Ambigüïteits-competentie	aanpassingsvermogen, flexibiliteit, tolerantie voor onzekerheid, veerkracht, omgaan met onzekerheid, vermogen om in verschillende rollen te handelen, omgaan met heterogeniteit	Ambigüïteitscompetentie verwijst naar het vermogen van een individu om ambigüïteit, heterogeniteit en onzekerheid te herkennen, te begrijpen en om er uiteindelijk productief mee om te gaan, evenals om in verschillende rollen te handelen.
Ethische competentie	ethisch handelen, duurzaam denken, tolerantie	Ethische competentie omvat het vermogen om een situatie als ethisch relevant te beschouwen. Dit omvat: de conceptuele, empirische en contextuele overweging ervan (waarnemen), het vermogen om relevante, prescriptieve premissen te formuleren, samen met de evaluatie van hun relevantie, hun gewicht, hun rechtvaardiging, hun bindende karakter en hun toepassingsvoorwaarden (evalueren) en het vermogen om oordelen te vormen en hun logische consistentie, hun gebruiksvoorwaarden en hun alternatieven te controleren (oordelen).

Conclusie

Het competentie-raamwerk dient als basis voor verdere projectactiviteiten. Het zal de basis vormen voor de ontwikkeling van praktische toolkits, richtlijnen en gestructureerd reflectiemateriaal dat is ontworpen om studenten te helpen bij het herkennen, verwoorden en verbeteren van hun competenties, ontwikkeld door middel van maatschappelijk engagement van studenten. Verder zal het project gestructureerde proefprojecten uitvoeren, waaronder een studentenambassadeursprogramma en gespecialiseerde cursussen, ter bevordering van inclusieve en actieve maatschappelijke participatie van studenten binnen partnerinstellingen en daarbuiten.

Het kader kan belanghebbenden helpen bij:

- het ontwerpen van reflectiemogelijkheden voor competentieontwikkeling door middel van maatschappelijke betrokkenheid van studenten
- het ontwerpen van opleidingsaanbiedingen en het aanpassen van bestaande participatieprogramma's
- het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid van studenten

EngageComp biedt een duidelijk, bruikbaar kader voor het herkennen en ontwikkelen van competenties die zijn opgedaan door maatschappelijke betrokkenheid van studenten op maatschappelijk, praktisch en individueel gebied, met burgerlijke en democratische competentie als kern. Gebaseerd op een gemengde methode (literatuuronderzoek, analyse van 38 kaders en beleidsdocumenten, interviews met deskundigen, focusgroepen en validatie door het consortium),

vertaalt het bewijsmateriaal naar 21 competentieprofielen met referentiecompetenties voor ontwerp, reflectie en beoordeling.

Referenties

- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (S. 241–258). Greenwood.
- Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94(Supplement), S95–S120.
- Ehlers, U.-D. (2020). *Future Skills: The future of learning and higher education*. Springer.
- Ehlers, U.-D., & Eigbrecht, L. (Eds.). (2024). *Creating the University of the Future: A Global View on Future Skills and Future Higher Education*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-658-42948-5>
- Erpenbeck, J., & von Rosenstiel, L. (2003). *Handbuch Kompetenzmessung: Erkennen, verstehen und bewerten von Kompetenzen in der betrieblichen, pädagogischen und psychologischen Praxis*. Schäffer-Poeschel.
- European Commission. (2022). *GreenComp: The European sustainability competence framework*. Publications Office of the European Union.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of adult learning*. Jossey-Bass.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Weinert, F. E. (2001). *Concept of competence: A conceptual clarification*. In D. S. Rychen & L. H. Salganik (Eds.), *Defining and selecting key competencies* (pp. 45–65). Hogrefe & Huber.

Dankwoord & contactgegevens

Dankwoord

We willen alle deskundigen, partnerinstellingen en belanghebbenden bedanken die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit rapport.

Contactgegevens

Jörn Allmang

Wetenschappelijk onderzoeker

Onderzoeksgroep NextEducation

Coöperatieve staatsuniversiteit Baden-Württemberg Karlsruhe

joern.allmang@dhbw-karlsruhe.de

Disclaimer

Dit rapport geeft uitsluitend de mening van de auteurs weer. De Europese Commissie is niet verantwoordelijk voor het gebruik dat van de hierin opgenomen informatie wordt gemaakt.